

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَ نَعَلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَ
نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (16) إِذْ يَتَلَقَّى
الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشَّمَالِ قَعِيدٌ (17) مَا
يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ (18) وَ جَاءَتْ
سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ
(19) وَ نُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ (20) وَ
جَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَ شَهِيدٌ (21) لَقَدْ
كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ
فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ (22) وَ قَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا
لَدَيَّ عَتِيدٌ (23) أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ
(24) مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ (25) الَّذِي جَعَلَ
مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَالْقِيَاءُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ (26)

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَمْتُهُ وَ لَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ (27) قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَ قَدْ قَدَّمْتُ

إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ (28) مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَ مَا أَنَا

بِظُلَامٍ لِلْعَبِيدِ (29)

It was We who created man, and We know what suggestions his soul makes to him: for We are nearer to him than (his) jugular vein. Behold, two (guardian angels) appointed to learn (his doings) learn (and note them), one sitting on the right and one on the left. Not a word does he utter but there is a vigilant guardian, ready (to note it). And the stupor of death comes in truth: "This was the thing which thou wast trying to escape!" And the trumpet shall be blown: that will be the day whereof warning (had been given). And there will come forth every soul: with each will be an (angel) to drive, and an (angel) to bear witness. (It will be said:) "Thou wast heedless of this; now have We removed thy veil, and sharp is thy sight this day!" And his Companion will say: "Here is (his record) ready with me!" (The sentence will be:) "Throw, throw into hell every contumacious rejecter (of Allah)!- "Who forbade what was good, transgressed all bounds, cast doubts and suspicions; "Who set up another god beside Allah: throw him into a severe penalty." His companion will say: "Our Lord! I did not make him transgress, but he was (himself) far astray." He will say: "Dispute not with each other in My presence: I had already in advance sent you warning. "The word

changes not before Me, and I do not the least injustice to My servants."

ہم نے انسان کو پیدا کیا ہے اور اس کے دل میں ابھرنے والے وسوسوں تک کو ہم جانتے ہیں۔ ہم اس کی رگ گردن سے بھی زیادہ اُس سے قریب ہیں، (اور ہمارے اس براہ راست علم کے علاوہ) دو کاتب اس کے دائیں اور بائیں بیٹھے ہر چیز ثبت کر رہے ہیں۔ کوئی لفظ اس کی زبان سے نہیں نکلتا جسے محفوظ کرنے کے لیے ایک حاضر باش نگراں موجود نہ ہو۔ پھر دیکھو، وہ موت کی جاں کنی حق لے کر آ پہنچی، یہ وہی چیز ہے جس سے تو بھاگتا تھا۔ اور پھر صور پھونکا گیا، یہ ہے وہ دن جس کا تجھے خوف دلایا جاتا تھا۔ ہر شخص اس حال میں آ گیا کہ اُس کے ساتھ ایک ہانک کر لانے والا ہے اور ایک گواہی دینے والا۔ اس چیز کی طرف سے تو غفلت میں تھا، ہم نے وہ پردہ ہٹا دیا جو تیرے آگے پڑا ہوا تھا اور آج تیری نگاہ خوب تیز ہے۔ اُس کے ساتھی نے عرض کیا یہ جو میری سپردگی میں تھا حاضر ہے۔ حکم دیا گیا پھینک دو جہنم میں ہر گئے کافر کو جو حق سے عناد رکھتا تھا، خیر کو روکنے والا اور حد سے تجاوز کرنے والا تھا، شک میں پڑا ہوا تھا اور اللہ کے ساتھ کسی دوسرے کو خدا بنائے بیٹھا تھا۔ ڈال دو اُسے سخت عذاب میں۔ اُس کے ساتھی نے عرض کیا

"خداوند! میں نے اس کو سرکش نہیں بنایا بلکہ یہ خود ہی پر لے درجے کی گمراہی

میں پڑا ہوا تھا"۔ جواب میں ارشاد ہوا "میرے حضور جھگڑانہ کرو، میں تم کو پہلے

ہی انجام بد سے خبردار کر چکا تھا۔ میرے ہاں بات پلٹی نہیں جاتی اور میں اپنے

بندوں پر ظلم توڑنے والا نہیں ہوں۔

हमने इनसान को पैदा किया है और उसके दिल में उभरनेवाले वसवसों तक को हम जानते हैं | हम उसकी रगे-गर्दन से भी ज़्यादा उससे करीब हैं, (और हमारे इस बराहे-रास्त इल्म के अलावा) दो कातिब उसके दाएँ और बाएँ बैठे हर चीज़ सब्त कर रहे हैं | कोई लफज़ उसकी ज़बान से नहीं निकलता जिसे महफूज़ करने के लिए एक हाज़िरबाश निगराँ मौजूद न हो | फिर देखो, वह मौत की जाँकनी हक़ लेकर आ पहुँची, यह वही चीज़ है जिससे तू भागता था | और फिर सूर फूँका गया, यह है वह दिन जिसका तुझे खौफ़ दिलाया जाता था | हर शख्स इस हाल में आ गया कि उसके साथ एक हाँककर लानेवाला है और एक गवाही देनेवाला | इस चीज़ की तरफ़ से तू ग़फलत में था, हमने वह परदा हटा दिया जो तेरे आगे पड़ा हुआ था और आज तेरी निगाह खूब तेज़ है | उसके साथी ने अर्ज़ किया, यह जो मेरी सुपुर्गगी में था हाज़िर है | हुक़म दिया गया फेंक दो जहन्नम में हर कट्टे काफ़िर को जो हक़ से इनाद रखता था, खैर को रोकनेवाला और हद से तजाउज़ करनेवाला था, शक़ में पड़ा हुआ था और अल्लाह के साथ किसी दूसरे को खुदा बनाए बैठा था | डाल दो उसे सख़्त अज़ाब में | उसके साथी ने

~~~~~

अर्ज़ किया, “खुदावन्दा, मैंने इसको सरकश नहीं बनाया, बल्कि यह खुद ही परले दरजे की गुमराही में पड़ा हुआ था ।” जवाब में इरशाद हुआ, “मेरे हुज़ूर झगड़ा न करो, मैं तुमको पहले ही अंजामे-बद से खबरदार कर चुका था । मेरे हाँ बात पलटी नहीं जाती और मैं अपने बन्दों पर जुल्म तोड़नेवाला नहीं हूँ ।